

Gymnetron asellus en *Bradybatus kellneri*: twee nieuwe snuitkevers voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Curculionidae)

TH. HEIJERMAN & K. ALDERS

HEIJERMAN, TH. & K. ALDERS, 1995. *GYMNETRON ASELLUS* AND *BRADYBATUS KELLNERI*: TWO WEEVIL SPECIES NEW TO THE NETHERLANDS (COLEOPTERA: CURCULIONIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 55 (9): 147-148.

Abstract: Two species of weevils are reported for The Netherlands for the first time. A female of *Gymnetron asellus* was collected from Common Mullein, *Verbascum thapsus*, near Susteren in the province of Limburg. Four specimens of *Bradybatus kellneri* were beaten from the flowers of Common Maple, *Acer campestre*, near Maastricht, province of Limburg.

Th. Heijerman, Tarthorst 597, 6708 HV Wageningen.
K. Alders, Venlosingel 32, 6845 JB Arnhem.

Gymnetron asellus (Gravenhorst)

Tot nog toe waren uit Nederland 13 soorten van het genus *Gymnetron* bekend (Heijerman, 1993). Hieraan kan nu één soort worden toegevoegd: op 17 juli 1994 werd een vrouwtje van *Gymnetron asellus* verzameld van koningskaars (*Verbascum thapsus* L.) op een runderaal terrein in de omgeving van Susteren (Limburg).

Op koningskaarsen op hetzelfde terrein werden bovendien een aantal exemplaren van de verwante *Gymnetron tetrum* (Fabricius) verzameld, een zeldzame soort in Nederland. Hiervan zijn slechts enkele vindplaatsen bekend: in de onderzochte collecties troffen we exemplaren aan uit Maastricht, Bunde en Bemelen, maar ook enkele uit Den Haag en Loosduinen. Brakman (1966) noemt slechts Limburg!

Op 26 juli werd op de vindplaats bij Susteren *G. tetrum* weer in groot aantal aangetroffen, maar *G. asellus* niet. Bovendien werden, eveneens op *V. thapsus*, tien exemplaren van de snuittor *Cionus olens* (Fabricius) verzameld, een soort die in Nederland zeer zeldzaam is en beperkt tot Zuid-Limburg. In de onderzochte collecties vonden we exemplaren uit Maastricht, Gronsveld, Valkenburg, Haanrade en Houthem.

Eveneens op 26 juli werd in Millingerwaard bij Kekerdom een bekende groeiplaats van zwarte toorts (*V. nigrum* L.), koningskaars en hybriden van beide, bezocht. De beide *Gymnetron*-soorten werden niet aangetroffen, wel konden drie exemplaren van *C. olens* worden verzameld op *V. thapsus*, voor de eerste keer dus buiten de provincie Limburg.

De exemplaren van *G. tetrum* bevonden zich op de bloeiwijzen: sommige bevonden zich in de nog voornamelijk aan de top aanwezige bloemen, andere zaten tussen de uitgebloeide bloemen en vruchten. De larven van *G. tetrum*, die nog niet beschreven zouden zijn, bevinden zich in de zaaddozen en vreten daar de zaden aan; deze vruchten zouden dikker zijn dan niet aangetaste (Scherf, 1964). Volgens Scherf (l.c.) veroorzaken de larven van *G. asellus* gallen in de nog jonge stengels van de waardplanten, waarin ook de verpoping plaatsvindt.

Het verspreidingsgebied van *Gymnetron asellus* omvat Zuid- en Midden-Europa, de Kaukasus, Klein-Azië en Syrië (Hoffmann, 1958; Lohse & Tischler, 1983). In Midden-Europa komt deze soort volgens Lucht (1987) voor in Duitsland, Polen, het voormalige Tsjechoslowakije, Oostenrijk, het noorden van Zwitserland en het oosten van Frankrijk.

De soort is in grote delen van Frankrijk algemeen (Hoffmann, 1958). Everts (1903) neemt haar op als voorkomend in het aangrenzende gebied en noemt als vindplaatsen Aken, Krefeld en Duisburg. De dichtstbijzijnde bekende vindplaats ligt dus vlak over de grens en is minder dan 35 km van Susteren verwijderd.

Bradybatus kellneri Bach

Van het genus *Bradybatus* was één soort bekend uit Nederland, namelijk *B. fallax* Gerstaecker (Heijerman, 1993; zie ook Heijerman, in press). Op 28 april 1994 werden op de St Pietersberg bij Maastricht vier exemplaren verzameld van een tweede *Bradybatus*-soort, *B. kellneri*. Deze werden geklopt uit de bloemen van Spaanse aak, *Acer campestre* (L.).

Bradybatus kellneri leeft, net als alle andere *Bradybatus*-soorten, op verschillende soorten esdoorns (*Acer* spp.) en kan het best verzameld worden in mei en begin juni op de bloemen. Ze is in Duitsland (Rheinland) ook gevonden op bloeiende kardinaalsmuts, *Evonymus europaeus* L. (Dieckmann, 1968; Lohse, 1983; Koch, 1992). Tenslotte haalt Schwencke (1974) Gotwald aan, die sleedoorn (*Prunus spinosa* L.) opgeeft als waardplant. De soort zou 's winters in de strooisellaag aan de voet van de waardbomen kunnen worden aangetroffen. De larven ontwikkelen zich in de vruchten, waar ze van de zaden leven; eind augustus zouden de eerste imago's zich in de vruchten bevinden. Schwencke (1974) vermeldt dat *B. kellneri*, samen met twee andere *Bradybatus*-soorten, aanzienlijke schade kan toebrengen aan esdoorn-soorten in botanische tuinen en parken in de Oekraïne.

Bradybatus kellneri wordt door Lucht (1987) genoemd voor alle onderscheiden gebieden in Midden-Europa, met uitzondering van de Benelux-landen. Ook in grote delen van Zuid-Europa (Frankrijk, Italië, Spanje) komt deze soort voor (Hoffmann, 1954). Volgens Dieckmann (1988) is het de meest algemene *Bradybatus*-soort in de voormalige DDR. Dieckmann (1968) geeft een zeer gedetailleerd overzicht van de toen bekende verspreidingsgegevens van deze soort. Door

Brakman (1966) wordt de soort genoemd als voorkomend in het omliggende gebied.

Dankwoord

We danken de beheerders van de collecties van het Zoölogisch Museum (Amsterdam), het Nationaal Natuurhistorisch Museum (Leiden) en de vakgroep Entomologie van de Landbouwniversiteit (Wageningen) voor inzage in de door hen beheerde collecties, alsmede A. P. J. A. Teunissen voor het ter beschikking stellen van eigen collectiegegevens.

Literatuur

- BRAKMAN, P. J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. – *Monogr. ned. ent. Ver.* 2: i-x, 1-219.
- DIECKMANN, L., 1968. Revision der Westpaläarktischen Anthonomini (Coleoptera: Curculionidae). – *Beitr. Ent.* 17: 377-564.
- DIECKMANN, L., 1988. Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera - Curculionidae (Curculioninae: Ellescini, Acalyptini, Tychiini, Anthonomini, Curculionini). – *Beitr. Ent.* 38: 365-468.
- EVERTS, E., 1903. *Coleoptera Neerlandica* 2: i-iv, 1-796. Nijhoff, 's Gravenhage.
- HEIJERMAN, Th., 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggende gebied (Curculionoidea: Curculionidae, Apionidae, Attelebidae, Urodontidae, Anthribidae en Nemonychidae). – *Ned. Faun. Meded.* 5: 19-46.
- HEIJERMAN, Th., in press. *Bradybatus fallax* in The Netherlands, with notes on *B. elongatulus* (Coleoptera: Curculionidae). – *Ent. Bl.*
- HOFFMANN, A., 1958. Coléoptères curculionides, troisième partie. – *Faune Fr.* 62: 1208-1839.
- KOCH, K., 1992. *Die Käfer Mitteleuropas, Ökologie* 3: 5-389. Goecke & Evers, Krefeld.
- LOHSE, G. A., 1983. 19. Unterfamilie Curculioninae. In: *Die Käfer Mitteleuropas* (H. Freude, K. W. Harde & G. A. Lohse, eds) 10: 78-110. Goecke & Evers, Krefeld.
- LOHSE, G. A. & TH. TISCHLER, 1983. 30. Unterfamilie Mecininae. In: *Die Käfer Mitteleuropas* (H. Freude, K. W. Harde & G. A. Lohse, eds) 10: 259-283. Goecke & Evers, Krefeld.
- LUCHT, W. H., 1987. *Die Käfer Mitteleuropas, Katalog*: 1-342. Goecke & Evers, Krefeld.
- SCHERF, H., 1964. Die Entwicklungsstadien der mitteleuropäischen Curculioniden (Morphologie, Bionomie, Ökologie). – *Abh. senckenb. naturforsch. Ges.* 506: 1-135.
- SCHWENKE, W., 1974. *Die Forstschädlinge Europas, Käfer*, 2: ii-viii, 1-500. Paul Parey, Hamburg und Berlin.

Geaccepteerd 6.x.1994.